

Handläggare
Sandra Wetterstrand
Emma Nordling
emma.nordling@stockholm.se
08-508 28 739

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2022-10-25, p. 10

Detaljplan för Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1

Remiss från stadsbyggnadsnämnden, S-Dp 2017-09500

Förvaltningens förslag till beslut

- 1) Miljö- och hälsoskyddsnämnden har följande synpunkter på planförslaget:
  - Det bör framgå i planbeskrivningen att miljöförvaltningen som tillsynsmyndighet över markföroreningar behöver involveras i bygglovsskedet och inför startbesked samt i samband med eventuella ansökningar om marklov.
  - Samspelet mellan bebyggelsens grundläggning till fast grund och tätskiktet behöver förtydligas i planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen. Förtydliganden i plankartans reglering av tätskiktet kan också behöva göras. Grundläggningen får inte försvåra syftet och genomförandet av tätskiktet.
  - Planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen behöver kompletteras med en bedömning av planförslagets påverkan på vattenförekomsten Strömmen till följd av vatten som avleds via ledning. Planförslaget får inte försvåra uppfyllelsen av miljökvalitetsnormerna för Strömmen.
  - Planhandlingarna behöver kompletteras med en redovisning av vilka övergripande konsekvenser en anläggning för koldioxidinfångning kan innebära. Övergripande förslag på hur eventuell påverkan på omgivningen kan hanteras bör också redovisas.
  - Höjdangivelserna bör kontrolleras inför detaljplanens antagande. Planförslaget får inte försvåra genomförandet av de planerade anläggningarna.
  - Planhandlingarna och plankartan behöver kompletteras med uppgifter om planerade åtgärder enligt tillståndsansökan dvs att anlägga en skyddsbarriär längs med strandlinjen och de södra deponierna samt samla upp grundvatten i ett dike.

- 2) Justera ärendet omedelbart.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Maria Svanholm
Avdelningschef

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett förslag till detaljplan för det planerade Lövstaverket och ny plats för återvinningscentral i Lövsta. Planförslagets handlingar är nu ute på granskning och miljö- och hälsoskydds nämnden har fått dessa på remiss.

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra uppförandet av ett nytt kraftvärmeverk, vilket även omfattar en kaj med transportband till verket. Planen möjliggör även en återvinningscentral (ÅVC), då den befintliga behöver flytta till en ny plats inom området. Eftersom planområdet ligger inom primär och sekundär skyddszon för Östra Mälarens vattenskyddsområde och vattenförekomsten Mälaren-Görväln, avser planen även att särskilt reglera markanvändningen på ett sätt som hindrar att vattenkvaliteten i Mälaren riskerar att skadas. Detaljplanen utgör dessutom inget hinder för att verksamhetsutövaren i framtiden utvecklar en anläggning för koldioxidavskiljning.

Miljöförvaltningens synpunkter och förslag sammanfattas nedan:

- Beroende på vilka de slutliga villkoren och föreskrifterna i tillståndet för Lövstaverket blir så påverkas den bedömda påverkan av detaljplanens genomförande. Miljökonsekvensbeskrivningen och planhandlingarna kan därför behöva uppdateras inför antagande av detaljplanen.
- Förvaltningen som tillsynsmyndighet över markföreningar behöver involveras i bygglovsskedet och inför startbesked samt i samband med eventuella ansökningar om marklov. Detta bör framgå i planbeskrivningen.
- Samspelet mellan bebyggelsens grundläggning till fast grund och tätskiktet behöver förtydligas i planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen. Förtydliganden i plankartans reglering av tätskiktet kan också behöva göras i samband med detta. Grundläggningen får inte försvåra syftet och genomförandet av tätskiktet.
- Planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen behöver kompletteras med en bedömning av planförslagets påverkan på vattenförekomsten Strömmen till följd av det vatten som planeras att släppa ut via ledningsnätet. Planförslaget får inte försvåra uppfyllelsen av miljökvalitetsnormerna.
- Planhandlingarna behöver kompletteras med mer information om den planerade anläggningen för

koldioxidinfångning. Det bör redovisas vilka övergripande konsekvenser en sådan anläggning kan innebära.

Övergripande förslag på hur eventuell påverkan på omgivningen skulle kunna hanteras bör också redovisas.

- Höjdangivelserna bör kontrolleras inför detaljplanens antagande. Planförslaget får inte försvåra genomförandet av exempelvis anläggningen för koldioxidinfångning.
- Planbeskrivningen, plankartan och miljökonsekvensbeskrivningen behöver kompletteras med uppgifter om åtgärder för att hindra att vatten från Mälaren kommer i kontakt med förorenat grundvatten och kvarlämnade förorenade fyllnadsmassor. Enligt tillståndsansökan ska en tätskärm anläggas och grundvatten ska samlas upp i ett dike följt av rening. Tätskärm och rening av grundvatten är en förutsättning för att föroreningsbelastningen från planområdet till Mälaren ska minska.

Bakgrund

Detaljplan för Lövstaverket och återvinningscentral

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett förslag till detaljplan för det planerade Lövstaverket och ny plats för återvinningscentral i Lövsta.

Planförslaget var på samråd i juni 2019. Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrkte då planförslaget under förutsättning att ett flertal miljö- och hälsofrågor utreds vidare samt redovisas tydligare i både utredningar och planhandlingar.

Efter detaljplanens samråd har ytterligare utredningar gjorts, fördjupats och kompletterats. Även planhandlingarna har utvecklats efter detta.

Planförslagets handlingar är nu ute på granskning och miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått dessa på remiss.

Miljötilstånd för Lövstaverket

För att möjliggöra ett uppförande och drift av det planerade Lövstaverket behövs tillstånd enligt miljöbalken. Denna process sker parallellt med detaljplanarbetet.

Inför framtagandet av tillståndsansökan för Lövstaverket hölls ett avgränsningssamråd, för att samråda om vilka miljö- och hälsofrågor som behöver beaktas i tillståndprocessen. Miljöförvaltningen deltog på detta samråd och skickade även in synpunkter på avgränsningssamrådet till kommunstyrelsen i januari 2019.

Stockholm Exergi skickade sedan in tillståndsansökan för Lövstaverket till mark- och miljödomstolen i februari 2020. Tillståndet reglerar hela verksamheten med gränsvärden, utformning och hur den ska drivas.

Tillståndsansökan har remitterats till MHN vid ett flertal tillfällen. MHN har yttrat sig över ansökan i maj 2020, i mars 2021 och februari 2022. Efter dessa tillfällen har Stockholm Exergi inkommit med kompletteringar och svar på remissinstansers yttranden. MHN har sedan återigen getts möjlighet att bemöta den kompletterade ansökan i maj 2022. Huvudförhandling i ärendet hölls i Mark- och miljödomstolen under vecka 38. Dom kommer att meddelas den 28 november 2022.

I MHN:s senaste yttrande (2022-05-25) över tillståndsansökan konstaterades att flera av nämndens synpunkter tillgodosetts, men att det fortfarande kvarstår behov av komplettering i vissa delar av tillståndsansökan. MHN tillstyrkte därför tillståndsansökan under förutsättning att vissa villkor i tillståndet föreskrivs i enlighet med förvaltningens förslag. Dessa förslag var bland annat att:

- Förbud mot muddring under perioden 1/3-15/6 ska föreskrivas som villkor, för att skydda djur- och växtliv i Mälaren.
- Villkoren ska kompletteras med förbud mot pålning mellan 1/3 och 15/6, för att skydda djur- och växtliv i Mälaren.
- Villkor med maximala halter för bly, kadmium, kvicksilver, nickel och arsenik vid muddring ska föreskrivas, för att inte medföra ett äventyrande av råvattentäkten eller en försämring av miljö kvalitetsnormerna för vatten.
- Villkoren ska kompletteras med analys av PFAS av det utgående vattnet som leds till Strömmen, för att motverka att PFAS-ämnen sprids till Strömmen. Om PFAS-ämnen förekommer ska åtgärder för att motverka att föreningarna sprids föreslås.
- Den del av rök-gaskondensat, processvatten och renat grundvatten som släpps ut till Strömmen får högst innehålla de halter som meddelas i MHN:s svar, för att undvika en otillåten påverkan på vattenförekomsten.
- Föreskrifterna ska kompletteras med krav på att riktvärden vid utsläpp till recipient av renat läns-hållningsvatten ska godkännas av tillsynsmyndigheten.
- I föreskrifterna ska utsläppet av kvicksilver till luft begränsas till 1,5 µg/m³ ntg som utredningsvillkor.

Sedan MHN:s senaste yttrande har Stockholm Exergi kompletterat villkorsförslagen med analys av PFAS i utgående vatten till Strömmen enligt MHN:s förslag. Villkorsförslagen har även kompletterats med krav avseende att riktvärden vid utsläpp av renat

länshållningsvatten till recipient ska godkännas av tillsynsmyndigheten.

Anmälan för återvinningscentralen

För att möjliggöra återvinningscentralen behövs en anmälan enligt miljöbalken och miljöprövningsförordningen. Denna process sker parallellt med detaljplanearbetet.

Stockholm Vatten och Avfall har skickat in en anmälan enligt miljöbalken och miljöprövningsförordningen för en så kallad c-verksamhet till miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Samordning med detaljplanen

Utredningarna och handlingarna för tillståndsansökan för Lövstaverket och anmälan för återvinningscentralen ligger till grund för detaljplanens handlingar och miljökonsekvensbeskrivning. Stadsbyggnadskontoret har efter plansamrådet, uppdateringarna i miljötillståndsansökan och anmälan justerat och utvecklat förslaget till detaljplanen för Lövsta.

Ärendet

Planområdet ligger i stadsdelen Hässelby villastad, vid före detta Lövstatippen vid Mälaren. Norr om planområdet ligger Kyrkhamn där bildandet av ett nytt naturreservat utreds och i söder vetter planen mot Riddersvik där ny stadsutveckling pågår. I planområdet finns ett flertal befintliga verksamheter, se figur 1 nedan.

Figur 1. Planområdet med (1) Lövstabadet och (2) småbåtshamn i väster. (3) Miniracingbana, (4) föreningslokaler, (5) freonåtervinning, (6) Lövsta återvinningscentral och (7) paddock i öster. Utanför planområdet finns tre sluttäckta deponikullar, (A) Norra tippen, (B) Västra tippen och (C) Östra tippen. Figur från planbeskrivningen.

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra uppförandet av ett nytt kraftvärmeverk, vilket även omfattar en kaj med transportband till verket. Planen möjliggör även en återvinningscentral (ÅVC), då den befintliga behöver flytta till en ny plats något söderut inom området.

Då den befintliga föroreningsituationen på platsen är betydande och då planområdet ligger intill vattenförekomsten Mälaren-Görvåln samt inom primär och sekundär skyddszon för Östra Mälarens vattenskyddsområde avser planen särskilt reglera markanvändningen på ett sådant sätt som hindrar att vattenkvaliteten i Mälaren riskerar att skadas. Inom ramen för sin rådighet avser planen, genom reglering av den byggda miljön och särskilda bestämmelser, säkra att vattenskyddsföreskrifterna för Östra Mälarens skyddszon följs, att dricksvattentäkten ej riskeras samt att den befintliga tillförseln av föroreningar från området minskar. För detta syfte är detaljplanen särskilt tydlig i sin reglering av t.ex. förutsättningar för anläggande, framtida markarbeten, dagvattenhantering och grundläggning.

Detaljplanen utgör inget hinder för att verksamhetsutövaren i framtiden utvecklar anläggningen för att minska dess konsekvenser på klimatet, t.ex. genom koldioxidavskiljning.

Planförslagets illustrationsplan presenteras nedan i figur 2 och en illustration av möjlig utformning presenteras nedan i figur 3.

Figur 2. Illustrationsplan över planområdet. Illustration: Liljewall Arkitekter. Figur från planbeskrivningen.

Figur 3. Planen reglerar placering, största tillåtna byggnadsarea, största tillåtna höjd med mera. Bilden illustrerar en möjlig, ungefärlig utformning om alla byggrätter utnyttjas maximalt. Illustration: Liljewall Arkitekter. Figur från planbeskrivningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nämndens synpunkter på detaljplanens samrådshandlingar har till stora delar tillgodosetts till detaljplanens granskningskedje. Bland annat har föroreningsituationen i området och risker kopplat till den utretts vidare, reglering om markarbeten har införts i plankartan, föreslagen dagvattenhantering har utretts vidare, åtgärder för hantering av skyfall regleras i plankartan, vattenmiljön har utretts vidare, buller från den planerade återvinningscentralen har utretts vidare och hanterats, påverkan på skyddade groddjur och fladdermöss har förtydligats och miljökonsekvensbeskrivningen har utvecklats.

De kompletteringsbehov som nämnden framfört i samband med tillståndsansökan för Lövstaverket berör främst tillståndsansökan och den reglering som sker där. Risk för negativ påverkan på vattenförekomsten Mälaren-Görväln och Östra Mälarens vattenskyddsområden bedöms främst föreligga under muddring i området vilket omfattas av tillstånd för vattenverksamhet. Bedömd påverkan på vattenskyddsområdet och vattenförekomsten är därav beroende av villkorsregleringen för vattenverksamheten. Påverkan på vattenförekomsten Strömmen bedöms främst uppstå vid utsläpp av rökgaskondensat, processvatten och renat grundvatten via ledning. Bedömd påverkan på Strömmen är därav beroende av villkoren enligt tillståndet för verksamheten.

Synpunkterna nedan i detta tjänsteutlåtande är huvudsakligen begränsade till de frågor som miljöförvaltningen bedömer måste hanteras vidare inom detaljplaneprocessen för att säkerställa markens lämplighet för avsett ändamål och en sammantagen bedömning av planens miljökonsekvenser.

Planförslagets konsekvenser

Detaljplanens konsekvensbeskrivning baseras på bland annat tillståndsansökan för Lövstaverket och dess separata miljökonsekvensbeskrivning. Flera bedömningar i detaljplanens miljökonsekvensbeskrivning utgår från förslag till åtgärder samt bedömningar av påverkan som anges i tillståndsansökan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i samband med tillståndsansökan framfört synpunkter på en del av dessa bedömningar, som alltså även framförs i detaljplanens miljökonsekvensbeskrivning. Nämnden har exempelvis haft synpunkter på bedömningar av risk gällande påverkan på miljökvalitetsnormerna för Mälaren-Görväln och Östra Mälarens vattenskyddsområde vid muddring och risk för effekt på fisk vid pålning och påverkan på Strömmen till följd av utsläpp via ledning. Tillståndet är ännu inte klart, så beroende på vilka de slutliga villkoren och föreskrifterna i tillståndet blir så påverkas den bedömda miljöpåverkan av detaljplanens genomförande. Miljökonsekvensbeskrivningen och planhandlingarna kan därför behöva uppdateras inför antagande av detaljplanen.

Föroreningar, utsläpp till vatten och åtgärder

Detaljplanen reglerar ett flertal åtgärder kopplat till områdets föroreningssituation, utsläpp till vatten och påverkan på människors hälsa. Bland annat regleras nedanstående:

- Tätskikt som förhindrar infiltration till underliggande mark ska anläggas. Ovan tätskikt får infiltration ske. Anläggning av biofönster och gasdränerande diken undantas.
- Byggnadstekniska åtgärder ska vidtas som förhindrar att deponigas tränger in i byggnader.
- Marklov krävs för dagvattenåtgärder och åtgärder som ändrar markens genomsläpplighet.
- Marklov krävs för schaktning eller andra arbeten som berör det av detaljplanen föreskrivna tätskiktet.
- För kvartersmark får inte startbesked ges innan erforderliga åtgärder avseende erosionskydd, tätskikt och sanering har skett.

Förvaltningen ser positivt på ovanstående regleringar med syftet att bland annat minska spridning av föroreningar till Mälaren.

Miljöförvaltningen anser och vill framföra att förvaltningen som tillsynsmyndighet över markföroreningar på land behöver involveras i bygglovsskedet och inför startbesked samt i samband med eventuella ansökningar om marklov. Detta bör framgå i planbeskrivningen.

Tätskikt

Förvaltningen anser att åtgärden gällande tätskikt, dess innebörd och konsekvenser behöver förtydligas i planhandlingarna och miljökonsekvensbeskrivningen.

Gällande påverkan på vatten från detaljplanen är tätskikt för att hindra kontinuerlig förorening via infiltration av dagvatten till kvarlämnad förorenad mark en viktig fråga. Av plankarta, miljökonsekvensbeskrivning och planbeskrivning framgår att kvartersmarken ska förses med tätskikt.

I detaljplanen regleras även att byggnader och tung fast teknisk anläggning, som cisterner, silos och ackumulatortank ska grundläggas ner till fast grund.

Hur grundläggning till fast grund samspelar med det reglerade tätskiktet samt hur grundläggningen påverkar tätskiktet och risken för infiltration av vatten till underliggande mark behöver förtydligas i planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen. Exempelvis bör det förtydligas hur tätningen kring pålningen kommer att utformas eller om det behövs åtgärder mot eventuellt vatten som tränger upp under tätskiktet. Förtydliganden i plankartans reglering av tätskiktet kan också behöva göras i

samband med detta. Grundläggningen får inte försvåra syftet och genomförandet av det reglerade tätskiktet.

Av underlag till tillståndsansökan framgår att vatten i Mälaren står i kontakt med det förorenade området. En förutsättning för att minska föroreningsbelastningen till Mälaren-Görväln och vattenskyddsområdet är att anlägga en skyddsbarriär samt att samla upp och rena grundvatten.¹ I tillståndsansökan har detta beskrivits som ett huvudsakligt åtagande.² Tätskärmen, som enligt tillståndsansökan ska anläggas i syfte att minska spridningen av föroreningar via kontakt mellan ytvatten och grundvattnet samt diket där grundvatten ska samlas bör tydligt beskrivas i planhandlingarna och regleras i plankartan.

Påverkan på Saltsjön

I planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen anges att vattenförekomsterna Mälaren-Görväln och Strömmen berörs av det planerade Lövstaverket. Processvatten, rökgaskondensat och renat grundvatten avses avledas via ledning till vattenförekomsten Strömmen. I dessa handlingar saknas det dock en konsekvensbedömning av planförslagets påverkan på recipienten Strömmen.

Förvaltningen anser att planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen behöver kompletteras med en bedömning av planförslagets påverkan på Strömmen. Detta för att kunna göra en samlad bedömning av planförslagets påverkan på miljö kvalitetsnormerna för vatten. Planförslaget får inte försvåra uppfyllelsen av miljö kvalitetsnormerna. Risk för negativ påverkan på vattenförekomsten Mälaren-Görväln och Östra Mälarens vattenskyddsområden bedöms främst föreligga under muddring i området vilket omfattas av tillstånd för vattenverksamhet.

Anläggning för koldioxidinfångning

Planförslaget möjliggör en anläggning för koldioxidavskiljning i planområdet, vilket nämns kort i planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen. Tillståndsansökan för Lövstaverket omfattar inte en anläggning för koldioxidinfångning, men Stockholm Exergi anger att utrymme finns inom anläggningsområdet för att i framtiden bygga en sådan anläggning. En anläggning för koldioxidinfångning kommer bli föremål för en separat tillståndsansökan.

Förvaltningen ser positivt på att detaljplanen möjliggör en anläggning för koldioxidinfångning inom planområdet. Förvaltningen anser dock att planhandlingarna behöver

---

¹ Mål nr M1167-20, aktbilaga 125, enligt scenario 3 i bilaga 7 till bolagets bemötande 2021-11-05 (PM Grundvattenmodell 2021-10-06)

² Mål nr M1167-20, aktbilaga 220, Bilaga 6 Sammanställning slutgiltiga villkorsförslag mm. ,

kompletteras med mer information om anläggningen, eftersom detaljplanen medger en sådan anläggning och anläggningen därmed är en del av planförslaget. Bland annat bör det redovisas vilka övergripande konsekvenser en sådan anläggning kan innebära, exempelvis gällande utsläpp till luft och vatten, bullerpåverkan samt annan påverkan på omgivningen. Övergripande förslag på hur eventuell påverkan på omgivningen skulle kunna hanteras bör också redovisas.

Höjdangivelser

I plankartan anges höjdangivelser för ett flertal av bebyggelsens beståndsdelar, såsom skorstenar. Förvaltningen anser att höjdangivelserna bör kontrolleras inför detaljplanens antagande. Detta gäller speciellt höjdangivelserna för koldioxidanläggningen, som inte är färdigutredd än. Planförslaget får inte försvåra genomförandet av de planerade anläggningarna.

Bilagor

Planhandlingar och utredningar för rubricerat planförslag finns att hämta via följande länk:

<https://etjanst.stockholm.se/Byggochplantjansten/pagaende-planarbete/planarende/2017-09500>